

TÜRKİYE SAĞLIK HİZMETİ İLE İLİŞKİLİ ENFEKSİYONLARI ÖNLEME VE KONTROL PROGRAMI

2025 - 2029

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE SAĞLIK HİZMETİ İLE İLİŞKİLİ ENFEKSİYONLARI ÖNLEME VE KONTROL PROGRAMI

2025 - 2029

ANKARA 2025

Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN): 978-975-590-980-6

Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1365

Baskı: 1. baskı

Basım Yeri ve Yılı: Ankara, Ekim 2025

Bu eser, T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır. Her türlü yayın hakkı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne aittir. Kaynak gösterilmeden kısmen dâhi olsa alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz." Alıntı yapıldığında "Kitabın adı, T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Yayın No, Basıldığı il ve Yayın tarihi" belirtilir.

"Ücretsizdir. Parayla satılamaz."

Yayın Komisyonu

Uzm. Dr. Hamit Harun BAĞCI

Doç. Dr. Mustafa Kemal BAŞARALI

Dr. Kanuni KEKLİK

Uzm. Dr. Tuğba Güler SÖNMEZ

Uzm. Dr. Hüsnüye ŞİMŞEK

Uzm. Dr. Fehminaz TEMEL

Doç. Dr. Can Hüseyin HEKİMOĞLU

Uzm. Dr. Özge US

Meryem SAYGI

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Şuayip BİRİNCİ

Bakan Yardımcısı

Doç. Dr. Muhammed Emin DEMİRKOL

Halk Sağlığı Genel Müdürü

Doç. Dr. Erdoğan ÖZ

Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı

Uzm. Dr. Mehmet BALCI

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanı

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Doç. Dr. Can Hüseyin HEKİMOĞLU

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Dr. Çiğdem Hatice TORUN EDİS

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Dr. Elif AGÜLOĞLU BALI

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Hemşire Dilek ALTUN

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Hemşire. Esen BATIR

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Danışma Kurulu

Prof. Dr. Halis AKALIN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Bilgin ARDA

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Tuba DAL

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Fatma Şebnem ERDİNÇ

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji

Prof. Dr. Serap EREL

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği

Prof. Dr. Gülden ERSÖZ

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Hatice Rahmet GÜNER

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Ateş KARA

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı

Prof. Dr. Gökhan METAN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Rahmi ÖRS

Konya Medova Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları / Neonatoloji Kliniği

Prof. Dr. Recep ÖZTÜRK

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Duygu PERÇİN RENDERS

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Yeşim TAşOVA

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakóltesi Balcalı Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Melda TÜRKOĞLU

Gazi Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi, İç Hastalıkları/ Yoğun Bakım Bilim Dalı

Prof. Dr. Ayşegöl ULU KILIÇ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Serhat ÜNAL

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Serap şİMşEK YAVUZ

İstanbul Üniversitesi (Çapa) Tıp Fakóltesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Benhur şirvan ÇETİN

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı

Doç. Dr. Can Hüseyin HEKİMOĞLU

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Doç. Dr. Fatma Nur ÖZ

Etlik şehir Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı

Uzm. Dr. Mehmet BALCI

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanı

Uzm. Dr. Hüsniye şİMşEK

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Dairesi Başkanlığı

Uzm. Dr. Dilek TARHAN

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlıkta Kalite, Akreditasyon ve Çalışan Hakları Dairesi Başkanı

Ekrem SAĞTAş

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Dairesi Başkanı

Dilek ALTUN

*Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼, Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanlığı,
Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi*

Zuhal AVşAR

Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi

Belgin ERDOğAN

Bilkent şehir Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi

H¼meyra ZENGİN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fak¼ltesi Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	<u>ix</u>
KISALTMALAR.....	<u>x</u>
1. GİRİŞ.....	<u>1</u>
2. AMAÇLAR VE STRATEJİLER.....	<u>3</u>
Strateji 1. Sağlık Çalışanlarında SHİE’lerin Önlenmesi ve Kontrolüne Yönelik Bilgi Düzeyi ve..... Farkındalığın Artırılması.....	<u>4</u>
Strateji 2. SHİE Sürveyansının Güçlendirilmesi.....	<u>6</u>
Strateji 3. Ulusal Kontrol Programının Diğer Ulusal Programlar ve Meslek Örgütleri ile..... İşbirliğinin Sağlanması.....	<u>9</u>
Strateji 4. Çok Bileşenli (Multimodal) Stratejilerin Geliştirilmesi ve Uygulanması.....	<u>10</u>
Strateji 5. Ulusal Programın İşleyişinin İzlenmesi.....	<u>12</u>
Strateji 6. Ulusal Düzeyde Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Müfredatının Oluşturulması.....	<u>13</u>
3. EYLEM PLANI.....	<u>14</u>
UYGULAMA.....	<u>25</u>
KAYNAKLAR.....	<u>27</u>

ÖN SÖZ

Ülkemizde Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği'nin 2005 yılında yayımlanmasıyla tüm yataklı tedavi kurumlarında enfeksiyon kontrol komiteleri kurulmuş ve sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonların (SHİE) önlenmesine yönelik çalışmalar ivme kazanmıştır. Hastanelerimizde aktif, prospektif, hastaya dayalı ve hedefe yönelik sürveyans yürütülmesiyle enfeksiyon kontrolünde önemli yol alınmıştır. Geline bu noktayı daha ileriye taşımak için 2019 yılında Türkiye Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı yayımlanmıştır. Programdaki faaliyetin çoğu COVID-19 pandemisine rağmen başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Tüm sağlık çalışanlarımız gibi özverili ve yoğun bir tempoda çalışan enfeksiyon kontrol ekiplerimizin sayesinde pandemi süreci enfeksiyon önleme ve kontrolü konusunda farkındalığın toplumda da artmasını sağlamıştır. Güçlü mevzuatı, organizasyonu ve uygulama deneyimi ile ülkemiz, enfeksiyon önleme ve kontrolündeki başarımızı pandemi döneminde de göstermiştir.

“Sağlıklı Türkiye Yüzyılı” programı kapsamında yeniden oluşturulan “Türkiye Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı” mevcut faaliyetlerimizi geliştirmeyi ve güçlendirmeyi hedefleyen bir yol haritası olarak düşünülmüştür. “Koruyan, Geliştiren ve Üreten Sağlık Modeli” gereği, SHİE'leri önlemek ülkemizin önceliklerindendir.

Yeni programın başarısında tüm sağlık çalışanlarımız temel aktörlerimizdir. Bakanlığımız başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar ile tüm çalışanların programın uygulanmasında sorumluluğu bulunmaktadır. Yeni programın; sağlığı önceleyerek, bütüncül yaklaşımla başarıyla uygulanacağına olan inancımız tamdır. Programın hayata geçirilmesinde destek ve katkıda bulunacak tüm paydaşlarımıza, sağlık çalışanlarımıza şimdiden teşekkür ederim.

Prof. Dr. Kemal MEMİŞOĞLU
Sağlık Bakanı

KISALTMALAR

AKS	Antibiyotik Kullanım Sürveyansı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EÖKDK	Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Danışma Kurulu
HSGM	Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
KHGM	Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü
SBSGM	Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü
SGGM	Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü
SHGM	Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
SHİE	Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyon
SIR	Standardize Enfeksiyon Oranı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TİTCK	Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
TUK	Tıpta Uzmanlık Kurulu
USES	Uzaktan Sağlık Eğitim Sistemi
USHİESA	Ulusal Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonlar Sürveyans Ağı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar (SHİE), sağlık hizmeti sunumunda gelişen ancak toplum sağlığını da tehdit eden enfeksiyonlardır. Hastalar üzerinde ciddi olumsuz sağlık etkilerine yol açarken, sağlık sistemleri üzerinde de büyük yük oluşturur. Ayrıca, hastaların yanı sıra sağlık çalışanları da bu enfeksiyonlara maruz kalabilmektedir.

Dünya genelinde her yıl milyonlarca insanın SHİE'lerden etkilendiği bilinmektedir. Hastalarda morbidite ve mortalitede artışa yol açan SHİE'ler, hastanede kalış sürelerini uzatmakta ve tedavi maliyetlerini de artırmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde daha sık gelişse de SHİE'ler gelişmiş ülkeler için de sorun olmaya devam etmektedir. SHİE'ler yalnızca hastaların sağlığını etkilemekle kalmaz, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin işleyişini de aksatır.

SHİE'lerin önlenmesi, sağlık hizmeti sunumunun kalitesini artırma noktasında kritik öneme sahiptir. Uzun süreli ve uygun olmayan invaziv araç kullanımı, akılcı olmayan, uygunsuz antibiyotik kullanımı, riskli cerrahi işlemler, immünsüpresif tedavi, kronik hastalıklar, yetersiz enfeksiyon önleme ve kontrol uygulamaları gibi faktörler, SHİE gelişimine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca, hastane ortamındaki hijyen koşullarının yetersizliği, hasta izolasyonu için alınan önlemlerin eksikliği, sağlık personeli sayısının yetersizliği, yoğun iş yükü ve enfeksiyon kontrolü konusundaki farkındalığın düşük olması da SHİE'lerin artmasında önemli rol oynamaktadır. Bunların yanı sıra, hastane altyapısındaki sorunlar ve enfeksiyon kontrol politikalarının yeterince uygulanamaması da SHİE'lerin sık görülmesine neden olan faktörler arasında yer almaktadır.

Ülkemizde de SHİE'lerin önlenmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmış ve önemli adımlar atılmıştır. 11 Ağustos 2005 tarihinde yayımlanan “Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği” gereğince, tüm yataklı tedavi kurumlarında enfeksiyon kontrol komiteleri kurulmuş ve bu komiteler aracılığıyla enfeksiyon önleme ve kontrol programları uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca, hastanelerde enfeksiyon gelişmeden, enfeksiyon geliştiğinde ve sonrasında alınacak önlemler konusunda sağlık çalışanlarına sürekli hizmet içi eğitimler verilmekte ve izleme çalışmaları yapılmaktadır. Yataklı tedavi kurumlarında yapılan sürveyans kapsamında, SHİE'lerin azaltılmasına yönelik olumlu gelişmelerin yaşandığı görülmektedir.

Ülkemizde en sık görülen SHİE'ler arasında kan dolaşımı enfeksiyonları, pnömoniler, üriner sistem enfeksiyonları ve cerrahi alan enfeksiyonları yer almakta ve bunlarla ilgili de sürveyans çalışmaları sürdürülmektedir. SHİE'lerin tamamen ortadan kaldırılması ulaşılmaması çok zor, belki de gerçekçi olmayan, bir hedeftir. Ancak, etkin enfeksiyon kontrol programları, doğru

hastane yönetimi, sağlık personelinin enfeksiyon kontrolü konusundaki bilgi ve becerilerinin artırılması ve halk sağlığına yönelik geniş kapsamlı stratejiler ile SHİE'lerin sıklığı ve etkileri büyük ölçüde azaltılabilir. Yapılan çalışmalar ve iyileştirmeler sayesinde, SHİE'lerin %35-55 oranında önlenileceğı öngörülmektedir. Enfeksiyon kontrol hemşireliğinin ve multidisipliner yaklaşımların önemi de bu süreçte kritik rol oynamaktadır. Bu bağlamda, sağlık kurumlarının SHİE'lerle mücadelede kararlı bir tutum sergilemesi, toplum sağlığı için büyük bir öneme sahiptir.

2. AMAÇLAR VE STRATEJİLER

Ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol programları, güvenli ve kaliteli sağlık hizmeti sunumunun temel unsurlarındandır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2024'te yayınladığı raporuna göre, ülkelerin yalnızca %39'unda enfeksiyon kontrol programları ülke çapında uygulanmakta ve çok azında programın etkisi izlenmektedir. El hijyeni ve standart önlemlere uyum gibi standart ve temel yaklaşımlar, basit ve düşük maliyetli olmasına rağmen enfeksiyonların önlenmesinde etkin bir rol oynadığı bilinmektedir.

Ulusal ve hastane düzeyinde enfeksiyon önleme ve kontrol uygulamalarının güçlendirilmesi, sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonların (SHİE) önlenmesi ve antimikrobiyal dirençle mücadelede kritik bir öneme sahiptir. Bu uygulamaların etkin olabilmesi için, sağlık çalışanlarının sorumluluk duygusu geliştirmesi ve davranış değişikliği sağlaması gerekmektedir. Enfeksiyon önleme ve kontrol uygulamalarına, özellikle el hijyeni gibi temel önlemlere, uyumun artırılması, SHİE'lerin azaltılmasında en önemli adımlardan biridir.

Ülkemizde enfeksiyon önleme ve kontrol çalışmalarını daha da güçlendirmek ve ülke genelinde bu uygulamaların standartlaştırılmasını sağlamak amacıyla, "Ulusal Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı 2025-2029" hazırlanmıştır. Bu program, ülke genelindeki ihtiyaç ve gereklilikleri göz önünde bulundurarak, sağlık hizmetlerinde kaliteyi ve hasta güvenliğinin en üst düzeye taşımak için atılacak adımları içermektedir.

Ulusal Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı 6 temel strateji, bu stratejilerin amaç ve hedefleri, bu hedefler doğrultusunda uygulanacak faaliyetleri içermektedir.

<u>Strateji 1. Sağlık Çalışanlarında SHİE'lerin Önlenmesi ve Kontrolüne Yönelik Bilgi Düzeyi ve Farkındalığın Artırılması</u>
<u>Strateji 2. SHİE Sürveyansının Güçlendirilmesi</u>
<u>Strateji 3. Ulusal Kontrol Programının Diğer Ulusal Programlar ve Meslek Örgütleri ile İşbirliğinin Sağlanması</u>
<u>Strateji 4. Çok bileşenli Stratejilerin Geliştirilmesi ve Uygulanması</u>
<u>Strateji 5. Ulusal Programın İşleyişinin İzlenmesi</u>
<u>Strateji 6. Ulusal Düzeyde Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Müfredatının Oluşturulması</u>

Strateji 1. Sağlık Çalışanlarında SHİE'lerin Önlenmesi ve Kontrolüne Yönelik Bilgi Düzeyi ve Farkındalığın Artırılması

Ulusal program, sağlık kurumlarında sağlık personeli ile diğer kurum çalışanlarının enfeksiyon önleme ve kontrolü konusundaki eğitimlerinin sürekliliğini sağlamayı desteklemelidir. Program, sağlık personelinin enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik sorumluluk bilincini artırmayı ve bu bilinci sürekli kılmayı amaçlayan faaliyetlerin geliştirilmesini teşvik etmelidir. Özellikle yapılandırılmış eğitimler, enfeksiyonların önlenmesi ve hastaların güvenliğinin artırılması adına kritik öneme sahiptir ve sağlık hizmetlerinin kalitesini yükseltmek için sürekli olarak güçlendirilmelidir.

Amaç 1: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü konusunda farkındalığını artırmak	
Hedef 1: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeyinin artması	
Faaliyetler	1. Uzmanlık eğitimi alan asistanların asistanlık dönemi tamamlanana kadar ilki uzmanlık öğrenciliğine başladığı ilk 3 ay içinde olmak üzere en az iki kez el hijyeni, standart önlemler, izolasyon önlemleri, atık yönetimi ve cerrahi branşlarda cerrahi antibiyotik profilaksisi eğitimi alması (Eğitim aldığı kurumun enfeksiyon kontrol ekiplerinden ya da enfeksiyon kontrol ekipleri tarafından eğitim düzenlenmediği durumlarda bakanlığın enfeksiyon kontrol eğitim platformundan)
	2. Enfeksiyon kontrol hemşirelerinin Uzaktan Sağlık Eğitim Sistemi'nde (USES) yer alan El Hijyeni Eğitimine katılması
	3. Ulusal sağlık ile ilgili kongre ve sempozyumlarda, her yıl en az 3 adet SHİE oturumu düzenlemek ve bu oturumlara en az 100 katılımcının katılması
	4. Sağlık kurumlarında yöneticiler dahil tüm çalışanlara yönelik enfeksiyon önleme ve kontrolü konusunda verilen eğitimlerin sürdürülmesi
Hedef 2: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili yeterli ve güncel bilgiye sahip olması	
	1. Sağlık çalışanlarına yönelik standart önlemler, izolasyon önlemleri ve kişisel koruyucu ekipman kullanımı ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması
	2. Yataklı tedavi kurumlarında sağlık çalışanlarına yönelik akılcı antibiyotik kullanımı, invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonların önlenmesi ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması
	3. Cerrahlara yönelik cerrahi antibiyotik profilaksisi ve cerrahi alan enfeksiyonlarının önlenmesi ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması
	4. Ulusal cerrahi antibiyotik profilaksi rehberinin hazırlanması ve yayınlanması

Faaliyetler	5. Çoklu ilaca dirençli mikroorganizmalara (vankomisine dirençli enterokok, karbapeneme dirençli Enterobacterales, Candida auris) ve kolonizasyonuna yönelik rehberler hazırlanması
	6. Destek hizmetlerinde çalışan personele, çalıştıkları birim ile ilgili mevcut mevzuat hükümlerine uygun olarak (çamaşırhane, yemekhane, atık yönetimi ve havalandırma sistemleri gibi) ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması
	7. Ulusal eğitim materyalinin enfeksiyon önleme ve kontrol komitelerince verilen hastane içi eğitimlere entegre edilmesi
	8. Ulusal eğitim materyali hazırlanmış olan eğitimler için ölçme ve değerlendirme yönteminin belirlenmesi ve yayınlanması
	9. Hastane yönetimlerinin enfeksiyon kontrol hekim ve hemşirelerinin dernek ve kuruluşların enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitimlerine ve kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklerine yılda en az 1 kez katılımını sağlaması
	10. Sağlık kurumlarında, çalışan sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim programlarında yer almak üzere enfeksiyonların önlenmesi ve kontrolü ile ilgili standart içerik hazırlanması ve yayınlanması
	11. Ağız ve diş sağlığı merkezlerinde, enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitim programı hazırlanması
	12. Hemodiyaliz merkezlerinde, enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitim programı hazırlanması

Strateji 2. SHİE Sürveyansının Güçlendirilmesi

Sürveyans; SHİE’lerin izlenmesi, erken tespiti ve kontrol altına alınması açısından kritik bir rol oynar. Sağlık kurumlarında etkili bir sürveyans sistemi, enfeksiyonların yayılmasını engelleyerek hastaların güvenliğini artırmaya ve tedavi sürecini hızlandırmaya yardımcı olur. SHİE sürveyansının en önemli yararlarından biri, enfeksiyonların sistematik bir şekilde izlenmesi ve raporlanması sayesinde hangi enfeksiyonların daha yaygın olduğu, hangi risk faktörlerinin daha etkili olduğu ve hangi alanlarda geliştirilmesi gereken noktalar bulunduğu belirlenmesidir. Sürveyansla elde edilen veriler, enfeksiyon kontrol stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olur ve sağlık çalışanlarının enfeksiyonlara karşı daha bilinçli olmasını destekler. Ayrıca, sürveyans sonuçlarının zamanında geri bildirilmesi, enfeksiyon kontrol uygulamalarında iyileştirmelere büyük katkı sağlar.

Sürveyans, sadece enfeksiyonların önlenmesi ve kontrol edilmesine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda antimikrobiyal direnç ile mücadeleye de katkı sağlar ve dirençli mikroorganizmaların yayılmasını engellemeye yönelik stratejilerin oluşturulmasında yol gösterici olur. Ayrıca, SHİE salgınların önlenmesi ve kontrolü için de etkili sürveyans sistemleri önemlidir.

Ulusal ve hastane düzeyinde sürveyans uygulamaları, sağlık kurumlarında enfeksiyon önleme ve kontrol programlarının etkinliğini artıran vazgeçilmez unsurlardandır. Sağlık hizmetleri sunumunda kaliteyi artırmak, hasta ve sağlık çalışanlarının enfeksiyonlardan korunmasını sağlamak için sürveyansın güçlendirilmesi ve sürekli olarak geliştirilmesi büyük bir gerekliliktir.

Amaç 2: Ulusal SHİE sürveyansını güçlendirmek	
Hedef 1: Ulusal standartlara göre ulusal SHİE sürveyansının sürdürülmesi	
Faaliyetler	1. Ulusal SHİE sürveyans tanı kriterlerinin uluslararası sürveyans sistemleri ile değerlendirilerek, gereğinde güncellenmesi ve yayınlanması
	2. Tüm yataklı tedavi kurumlarının en az %90’ının aktif, prospektif, hastaya dayalı ve hedefe yönelik sürveyans yaparak, USHİESA’ya düzenli olarak veri girişi yapması
	3. Ulusal SHİE Sürveyans Standartlarının düzenli olarak (en az yıllık) EÖKDK ile değerlendirilerek gereğinde güncellenmesi
	4. Yoğun bakım ünitelerinde invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonların standardize enfeksiyon oranlarının (SIR) her yıl %5 oranında azaltılması
	5. Sürveyans sonuçlarının hastane yönetimine ve ilgili birimlere zamanında ve anlaşılır olarak iletilmesi (geri bildirimler).
Hedef 2: USHİESA’nın ihtiyaçlara uygun şekilde sürekli güncellenmesi	
	1. USHİESA’nın gereken ihtiyaçlar temelinde sürekli güncellenmesi

Faaliyetler	2. Bakanlık ilgili birimine, ihtiyaca göre belirlenmiş durumlarda (enfeksiyon türü, enfeksiyon etkeni veya direnç gibi) USHİESA üzerinden anlık uyarı yapılması
	3. Yıllık ulusal raporların hazırlanması ve zamanında yayınlanmasının sürdürülmesi
	4. Sürveyans standartlarına uygun olarak veri giriş dönemlerine uyulması
	5. Sürveyans verilerinin ulusal düzeyde epidemiyolojik çalışmalar için kullanılması ve yayınlanması
Hedef 3: Enfeksiyon kontrol hemşiresi ve hekimlerinin standart enfeksiyon önleme ve kontrol eğitimini alması	
Faaliyetler	1. Enfeksiyon kontrol hemşireliği sertifikalı eğitim programının güncellenmesi
	2. Enfeksiyon kontrol hekimlerinin, güncellenen eğitim programının teorik kısmına katılması
	3. Enfeksiyon kontrol hemşireliği sertifika yenileme süreçlerinin sürdürülmesi
	4. Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı'nın uygulamalı eğitim kısmı için eğitim merkezlerinin değerlendirilerek güncellenmesi
	5. Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı uygulamalı eğitim merkezlerine standart eğitim programı ve yardımcı eğitim materyali hazırlanması
	6. Eğitim merkezlerinin her eğitim sonrasında standart bir yöntem kullanılarak değerlendirilmesi
Hedef 4: Ulusal SHİE sürveyansının antimikrobiyal direnç ve antibiyotik kullanımını içerecek şekilde geliştirilmesi	
Faaliyetler	1. SHİE sürveyansı kapsamında zorunlu olarak bildirilmesi gereken etken mikroorganizma ve direnç türlerinin düzenli olarak değerlendirilmesi ve gereğinde güncellenmesi
	2. SHİE sürveyansı kapsamında zorunlu olarak bildirilmesi gereken etken mikroorganizma ve direnç verilerinin yıllık olarak raporlanması
	3. Yoğun bakım ünitelerinde antibiyotik kullanım sürveyansı (AKS)'na başlanması
	4. AKS'a ait verilerin ulusal düzeyde analiz edilmesi ve raporlanması
Hedef 5: Ülke genelinde SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolüne yönelik öncelikli konuların kanıta dayalı olarak belirlenmesi	
Faaliyetler	1. SHİE sürveyans verilerinin yıllık olarak ve gerektiğinde incelenmesi ve öncelikli olarak iyileştirmeye ihtiyaç duyulan alanların belirlenmesinin sürdürülmesi
	2. Türkiye genelinde veya Türkiye genelini temsil eden bir hastane örneğinde, standart bir protokole göre nokta prevalans çalışması yapılması

Hedef 6: SHİE Sürveyansı için Ulusal Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları'nın desteğinin sağlanması	
Faaliyetler	1. SHİE salgınlarında veya gerekli görülen diğer durumlarda, etkenlerin doğrulanması ve ileri analizlerinin gerçekleştirilmesi için HSGM Ulusal Referans Laboratuvarı desteği sağlanması
	2. Ulusal Genomik Sürveyans Stratejisi kapsamında Karbapenem ve/veya Kolistin Dirençli Enterobacterales (<i>E.coli</i> , <i>K.pneumoniae</i>) için Ulusal Antimikrobiyal Direnç Sürveyans Laboratuvarı dizileme stratejisinin başlatılması

Strateji 3. Ulusal Kontrol Programının Diğer Ulusal Programlar ve Meslek Örgütleri ile İş Birliğinin Sağlanması

Ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol programlarının etkinliği, sadece bağımsız bir çaba ile değil, aynı zamanda diğer ulusal programlar ve meslek örgütleri ile sağlanacak güçlü bir iş birliği ile mümkün olacaktır. Bu iş birliği, enfeksiyon önleme ve kontrol stratejilerinin daha geniş bir bakış açısıyla ele alınmasına olanak tanır. Ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol programı, sağlık sisteminin farklı bileşenleriyle entegre çalışmalıdır. Örneğin, bulaşıcı hastalıklarla mücadele eden diğer ulusal programlar, antimikrobiyal direnci önlemeye yönelik programlar ve halk sağlığını korumaya yönelik uygulamalar enfeksiyon kontrolü için önemli bir destek sağlar. Bu programlar arasındaki iş birliği ulusal stratejilerin uyumlu bir şekilde geliştirilmesine ve uygulanmasına olanak tanır. Bunun yanı sıra, Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) ile eş güdümlü çalışmak, enfeksiyon önleme ve kontrol programlarının toplumda ve sağlık çalışanları arasında daha fazla kabul görmesini ve yaygınlaşmasını destekler. STK'lar; bilinçlendirme, eğitim ve farkındalık yaratma konusunda önemli bir işleve sahiptir. Ayrıca, enfeksiyon önleme ve kontrolü alanındaki toplumsal destek, programların etkisini ve sürdürülebilirliğini artırır. Sonuç olarak, ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol programının başarıya ulaşması için farklı ulusal programlar, meslek örgütleri ve STK'lar ile iş birliği içinde çalışmak esastır.

Amaç 3: Ulusal programın konu ile ilgili diğer ulusal programlar ile entegrasyonu ve STK'lar ile iş birliğini sağlamak	
Hedef 1: Ulusal programın konu ile ilgili diğer ulusal programlar ile entegrasyonu ve STK'lar ile iş birliğini sağlamak	
Faaliyetler	1. Enfeksiyon Kontrol Danışma Kurulu'nda, ilgili uzmanlık derneklerinden en az 3 temsilcinin yer alması
	2. Uzmanlık dernekleri ile iş birliği yapılması, bilimsel toplantılarda programa ait faaliyetlerle ilgili sunum, oturum, bildiri gibi aktivitelerde yer alınması
	3. Mevcut kılavuzların gözden geçirilmesi, güncellenmesi, yeni kılavuzların güncel literatür ışığında bilimsel olarak hazırlanması
	4. Ulusal Antimikrobiyal Direnç Eylem Planı'nda Ulusal SHİE'leri önleme ve kontrol programı ile uyumlu aktivitelere yer verilmesi
	5. Ulusal Hepatit Eliminasyon Programı'nın hazırlanmasında enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik aktiviteler planlanması
	6. Diğer bulaşıcı hastalıklarla ilgili programlar kapsamında yer alan faaliyetlerin değerlendirilmesi ve gereğinde görüş bildirilmesi

Strateji 4. Çok Bileşenli (Multimodal) Stratejilerin Geliştirilmesi ve Uygulanması

Çok bileşenli stratejiler, sağlıkla ilgili belirli bir davranışı ve o davranışın getirdiği sonucu iyileştirmek amacıyla birden fazla stratejinin entegre bir şekilde uygulanmasını ifade eder. Çok bileşenli stratejiler temel olarak “inşa et, öğret, kontrol et, ikna et ve yaşa” prensibine dayalıdır. Bu kapsamda her bir faaliyet, sistem değişimini, eğitimi, değerlendirme ve geri bildirimi, iletişim ve hatırlatıcılar ile kurumsal güvenlik iklimini gerektirmektedir.

Güvenlik iklimi ve kültür değişikliği, enfeksiyon kontrolünü bir kültür haline getirmek ve güvenlik iklimini güçlendirmek için yapılan faaliyetlerin zorunluluğunu belirtir. Böylelikle, sağlık kurumlarında enfeksiyon önleme ve kontrolü öncelikli bir hedef haline gelir ve tüm çalışanların bu sürece katılımı artar. Multimodal strateji, yalnızca belirli önlemlerin uygulanmasıyla değil, aynı zamanda bu önlemlerin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici bir şekilde entegre edilmesiyle başarılı olur.

Amaç 4: SHİE’leri ve antimikrobiyal direnci azaltmak için çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelerini uygulamak	
Hedef 1: Çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelerinin belirlenmesi	
Faaliyetler	1. EÖKDK tarafından, ulusal veriler ve güncel literatür bilgileri doğrultusunda öncelikli olarak ele alınması gereken konuların belirlenmesi
	2. Belirlenen konu başlıklarına ilişkin gerekli görülen kılavuzların hazırlanması ve yayınlanması
	3. SHİE Ulusal Önlem Paketi bileşenlerinin EÖKDK tarafından düzenli olarak değerlendirilerek gereğinde güncellenmesi
	4. Kurumların, SHİE önleme ve kontrol programları için DSÖ minimum gerekliliklerini temel alan ulusal bir kılavuz hazırlanması ve yayınlanması
	5. Kurumların SHİE önleme ve kontrol programlarının güncellenmesi ve hedeflerin izlenmesi
	6. Kalite standartları kapsamında SHİE önleme ve kontrol programlarının değerlendirilmesi
	7. Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği’nin güncellenmesi
	8. Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği’nin hazırlanması
	9. Ulusal faaliyetler ve düzenlemeler ile ilgili çalışmalara yön vermek üzere enfeksiyon kontrol ekiplerinin görüşlerinin alınması, gereğinde anket çalışması yapılması
	10. “5 Mayıs Dünya El Hijyeni Günü” kapsamında sağlık kurumlarındaki etkinlikler için ulusal düzeyde her yıl DSÖ tarafından düzenlenen

	kampanya ile uyumlu olarak materyal, duyuru hazırlanması ve yayınlanması
Hedef 2: Çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelere uyumun izlenmesi	
Faaliyetler	1. Doğrudan el hijyeni gözlemi verilerinin USHİESA'ya kaydedilmesi
	2. Cerrahi antibiyotik profilaksi verilerinin USHİESA'ya kaydedilmesi
	3. Hastanelerin el hijyeni uyum oranlarının üç aylık periyodlarla ilgili birimlere bildirilmesi
	4. Yataklı tedavi kurumlarının tümünde, SHİE önleme ve kontrol paketlerinin oluşturulması
	5. Yataklı tedavi kurumlarının tümünde, SHİE önleme ve kontrol paketlerine uyum oranının %90'a çıkarılması

Strateji 5. Ulusal Programın İşleyişinin İzlenmesi

Ulusal Programın işleyişinin izlenmesi, SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü için yürütülen stratejilerin etkinliğini değerlendirmek ve sürekli iyileştirme sağlamak için kritik bir öneme sahiptir. Bu izleme süreci, programın hedeflerine ulaşma düzeyini, kullanılan yöntemlerin başarısını ve mevcut uygulamaların sağlık sistemi üzerindeki etkilerini belirlemenin yanı sıra, potansiyel sorunları erken tespit etmeye de yardımcı olur. Ulusal programın başarısı, yalnızca uygulama aşamasındaki aktivitelerin gerçekleştirilmesiyle değil, aynı zamanda bu aktivitelerin sonuçlarının izlenmesi ve analiz edilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Etkin bir izleme mekanizması, ilgili paydaşların programın hedeflerine ulaşmadaki ilerlemeyi takip etmelerini ve gerekli durumlarda stratejik düzenlemeler yapmalarını sağlar.

Amaç 5: SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü kapsamında sağlık hizmeti uygulamalarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için sürveyans analizi ile elde edilen ölçütleri kullanmak	
Hedef 1: Sağlık hizmeti uygulamalarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik sürveyans analizi ile elde edilen ölçütlerin zamanında geri bildiriminin sağlanması	
Faaliyetler	1. Ameliyat türüne göre perioperatif antibiyotik uygunluğu oranlarının 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birimlere geri bildirimlerin yapılması
	2. Ameliyat türüne göre CAE hızlarının 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birimlere geri bildirimlerin yapılması
	3. Sürveyans kapsamında izlenen klinik ve enfeksiyonlara yönelik hızların 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birim ve hastane yönetimine geri bildirimlerin iletilmesi
	4. Bakanlık tarafından invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonlara ait geri bildirimlerin SIR ölçütü ile yıllık olarak kurumlara geri bildiriminin sağlanması, geri bildirimlerin enfeksiyon kontrol komitelerince hastane yönetimi ve ilgili birimlerine iletilmesi
	5. Programda yer alan faaliyetlerin gerçekleşme durumunun yıllık olarak değerlendirilmesi

Strateji 6. Ulusal Düzeyde Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Müfredatının Oluşturulması

Ulusal programla uyumlu şekilde, yerel akademik kurumlarla iş birliği içinde ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol müfredatının oluşturulması ve sürekli olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bu müfredat, ulusal sağlık ihtiyaçları ve yerel kaynaklara göre uyarlanmalıdır. Enfeksiyon önleme ve kontrol eğitimi, tıp, hemşirelik ve yardımcı sağlık meslekleri gibi alanlarda sürekli eğitim programlarına entegre edilerek, sağlık profesyonellerinin bilgi ve becerilerinin sürekli güncel tutulması sağlanmalıdır.

Amaç 6: Sağlık ile ilgili tüm öğretim düzeylerinde uygulanmak üzere ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol müfredatı oluşturmak	
Hedef 1: Sağlık ile ilgili tüm öğretim düzeylerinde uygulanmak üzere ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol müfredatlarının hazırlanması ve entegrasyonu	
Faaliyetler	1. Sağlık meslek liseleri ve akademik kurumlarla iş birliği yapılarak lise, ön lisans, lisans ve lisans üstü programlar için enfeksiyon önleme ve kontrol müfredat içeriklerinin belirlenmesi
	2. Müfredatın verilme şeklinin belirlenmesi
	3. Oluşturulan müfredatın gözden geçirilmesi, gerektiğinde yeni bilgiler ışığında güncellenmesi
	4. Yükseköğretim Kurulu, Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) ve Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yaparak müfredatın eğitim programlarına uygun şekilde yerleştirilmesi

3. EYLEM PLANI

STRATEJİ 1. SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA BİLGİ DÜZEYİ VE FARKINDALIĞIN ARTIRILMASI				
Amaç 1: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü konusunda farkındalığını artırmak				
Hedef 1: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeyinin artması				
Faaliyetler	Sorumlu	İşbirliği	Süre	İzlem
1. Uzmanlık eğitimi alan asistanların asistanlık dönemi tamamlanana kadar ilki uzmanlık öğrenciliğine başladığı ilk 3 ay içinde olmak üzere en az iki kez el hijyeni, standart önlemler, izolasyon önlemleri, atık yönetimi ve cerrahi branşlarda cerrahi antibiyotik profilaksisi eğitimi alması (Eğitim aldığı kurumun enfeksiyon kontrol ekiplerinden ya da enfeksiyon kontrol ekipleri tarafından eğitim düzenlenmediği durumlarda bakanlığın enfeksiyon kontrol eğitim platformundan)	HSGM	KHGM, Üniversiteler, Eğitim ve Araştırma Hastaneleri	2025-2029	1. Bakanlık enfeksiyon kontrol platformunda eğitim almış asistan sayısı 2. Eğitim araştırma ve üniversite hastanelerinde eğitim almış asistan sayısı
2. Enfeksiyon kontrol hemşirelerinin Uzaktan Sağlık Eğitim Sistemi'nde (USES) yer alan El Hijyeni Eğitimine katılması	HSGM	KHGM, SHGM, TUK, Üniversiteler, Eğitim ve Araştırma Hastaneleri	2025-2029	1. Ulusal Sağlık Sistemi'nde yer alan El Hijyeni Eğitimi'ne katılan enfeksiyon kontrol hemşiresi sayısı
3. Ulusal sağlık ile ilgili kongre ve sempozyumlarda, her yıl en az 3 adet SHİE oturumu düzenlemek ve bu oturumlara en az 100 katılımcının katılması	HSGM	KHGM, SHGM, Üniversiteler, STK'lar	2025-2029	1. Yıllık oturum sayısı 2. Yıllık katılımcı sayısı
4. Sağlık kurumlarında, yöneticiler dahil tüm çalışanlara yönelik enfeksiyon önleme ve kontrolü konusunda verilen eğitimlerin sürdürülmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Enfeksiyon önleme ve kontrolü eğitimlerine katılım sayısı (sağlıkta kalite standartları göstergesi)

Hedef 2: Sağlık çalışanlarının SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili yeterli ve güncel bilgiye sahip olması				
Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Sağlık çalışanlarına yönelik standart önlemler, izolasyon önlemleri ve kişisel koruyucu ekipman kullanımı ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SGGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yayınlanan materyal sayısı (afiş, broşür, sunum vb.)
2. Yataklı tedavi kurumlarında sağlık çalışanlarına yönelik akılcı antibiyotik kullanımı, invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonların önlenmesi ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SGGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yayınlanan materyal sayısı (afiş, broşür, sunum vb.)
3. Cerrahlara yönelik cerrahi antibiyotik profilaksisi ve cerrahi alan enfeksiyonlarının önlenmesi ile ilgili ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, TİTCK, EÖKDK	2025-2029	1. Yayınlanan materyal sayısı (afiş, broşür, sunum vb.)
4. Ulusal cerrahi antibiyotik profilaksi rehberinin hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Rehberin yayınlanması
5. Çoklu ilaca dirençli mikroorganizmalara (vankomisine dirençli enterokok, karbapeneme dirençli Enterobacterales, <i>Candida auris</i>) ve kolonizasyonuna yönelik rehberler hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Hazırlanan rehberlerin sayısı
6. Destek hizmetlerinde çalışan personele, çalıştıkları birim ile ilgili mevcut mevzuat hükümlerine uygun olarak (çamaşırhane, yemekhane, atık yönetimi ve havalandırma sistemleri gibi) ulusal eğitim materyali hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Eğitim materyalinin yayınlanması
7. Ulusal eğitim materyalinin enfeksiyon önleme ve kontrol komitelerince verilen hastane içi eğitimlere entegre edilmesi	HSGM	KHGM, SHGM, Tüm hastaneler	2025-2029	1. Eğitim materyalinin hastanelere iletilmesi
8. Ulusal eğitim materyali hazırlanmış olan eğitimler için ölçme ve değerlendirme yönteminin belirlenmesi ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, Tüm hastaneler, EÖKDK	2025-2029	1. Ölçme değerlendirme yönteminin yayınlanması
9. Hastane yönetimlerinin, enfeksiyon kontrol hekim ve hemşirelerinin dernek ve kuruluşların enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitimlerine ve kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklerine yılda en az 1 kez katılımını sağlaması	HSGM, SHGM	KHGM, SHGM, Tüm hastaneler	2025-2029	1. İlgili eğitimlere katılan kişi sayısı

10. Sağlık kurumlarında, çalışan sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim programlarında yer almak üzere enfeksiyonların önlenmesi ve kontrolü ile ilgili standart içerik hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Hazırlanan programın enfeksiyon kontrol eğitim platformuna dahil edilmesi
11. Ağız ve diş sağlığı merkezlerinde, enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitim programı hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Hazırlanan programın enfeksiyon kontrol eğitim platformuna dahil edilmesi
12. Hemodiyaliz merkezlerinde, enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik eğitim programı hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Hazırlanan programın enfeksiyon kontrol eğitim platformuna dahil edilmesi

STRATEJİ 2. ULUSAL SHİE SÜRVEYANSININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Amaç 2: Ulusal SHİE sürveyansını güçlendirmek

Hedef 1: Ulusal standartlara göre ulusal SHİE sürveyansının sürdürülmesi

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Ulusal SHİE sürveyans tanı kriterlerinin uluslararası sürveyans sistemleri ile değerlendirilerek, gereğinde güncellenmesi ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Güncellenen/yenilenen rehberler
2. Tüm yataklı tedavi kurumlarının en az %90'ının aktif, prospektif, hastaya dayalı ve hedefe yönelik sürveyans yaparak, USHİESA'ya düzenli olarak veri girişi yapması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. USHİESA'ya veri girişi yapan hastane oranı
3. Ulusal SHİE Sürveyans Standartlarının düzenli olarak (en az yıllık) EÖKDK ile değerlendirilerek gereğinde güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Mevcut sürveyans standartlarının güncellenmesi
4. Yoğun bakım ünitelerinde invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonların standardize enfeksiyon oranlarının (SIR) her yıl %5 oranında azaltılması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Yıllık ulusal SIR raporu
5. Sürveyans sonuçlarının hastane yönetimine ve ilgili birimlere zamanında ve anlaşılır olarak iletilmesi (geri bildirimler).	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. USHİESA'nın işlevselliğinin sürdürülmesi 2. Yıllık ulusal sürveyans raporları

Hedef 2: USHİESA'nın ihtiyaçlara uygun şekilde sürekli güncellenmesi

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. USHİESA'nın gereken ihtiyaçlar temelinde sürekli güncellenmesi	HSGM, SBSGM	KHGM, SHGM,	2025-2029	1. USHİESA'da yapılan güncelleme sayısı
2 Bakanlık ilgili birimine ihtiyaca göre belirlenmiş durumlarda (enfeksiyon türü, enfeksiyon etkeni veya direnç gibi) USHİESA'nın üzerinden anlık uyarı yapılması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. USHİESA'da uyarı yapılan durum sayısı
3. Mevcut yıllık ulusal raporların hazırlanması ve zamanında yayınlanmasının sürdürülmesi	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yıllık sürveyans raporları

4. Sürveyans standartlarına uygun olarak veri giriş dönemlerine uyulması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	2. USHİESA'nın dönem kontrolleri
5. Sürveyans verilerinin ulusal düzeyde epidemiyolojik çalışmalar için kullanılması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yapılan yayın, bildiri sayısı
Hedef 3: Enfeksiyon kontrol hemşiresi ve hekimlerinin standart enfeksiyon önleme ve kontrol eğitimini alması				
Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Enfeksiyon kontrol hemşireliği sertifikalı eğitim programının güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Güncellenmiş yeni eğitim programının olması
2. Enfeksiyon kontrol hekimlerinin, güncellenen eğitim programının teorik kısmına katılması	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Katılım belgesi alan hekim sayısı
3. Enfeksiyon kontrol hemşireliği sertifika yenileme süreçlerinin sürdürülmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Sertifika alan hemşire sayısı 2. Sertifikalı çalışan enfeksiyon kontrol hemşiresi sayısı/oranı
4. Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı'nın uygulamalı eğitim kısmı için eğitim merkezlerinin değerlendirilerek güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Eğitim merkezi sayısı
5. Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı uygulamalı eğitim merkezlerine standart eğitim programı ve yardımcı eğitim materyali hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Eğitim için yayınlanan materyal sayısı
6. Eğitim merkezlerinin her eğitim sonrasında standart bir yöntem kullanılarak değerlendirilmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Kursiyer geri bildirim formlarının değerlendirilmesi
Hedef 4: Ulusal SHİE sürveyansının antimikrobiyal direnç ve antibiyotik kullanımını içerecek şekilde geliştirilmesi				
Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. SHİE sürveyansı kapsamında zorunlu olarak bildirilmesi gereken etken mikroorganizma ve direnç türlerinin düzenli olarak değerlendirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, EÖKDK	2025-2029	1. Mevcut sürveyans veri giriş sisteminde yapılan güncellemeler

2. SHİE sürveyansı kapsamında zorunlu olarak bildirilmesi gereken etken mikroorganizma ve direnç verilerinin yıllık olarak raporlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Yıllık sürveyans raporları
3. Yoğun bakım ünitelerinde antibiyotik kullanım sürveyansı (AKS)'na başlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Hastane düzeyinde AKS raporlaması
4. AKS'a ait verilerin ulusal düzeyde analiz edilmesi ve raporlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Yıllık ulusal AKS raporu yayınlanması
Hedef 5: Ülke genelinde SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolüne yönelik öncelikli konuların kanıta dayalı olarak belirlenmesi				
Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. SHİE sürveyans verilerinin yıllık olarak ve gerektiğinde incelenmesi ve öncelikli olarak iyileştirmeye ihtiyaç duyulan alanların belirlenmesinin sürdürülmesi	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, EÖKDK	2025-2029	1. Ulusal sürveyans özet raporları 2. UŞİESA'da yapılan güncellemeler/ eklenen sekmeler/ uygulamalar
2. Türkiye genelinde veya Türkiye genelini temsil eden bir hastane örnekleminde, standart bir protokole göre nokta prevalans çalışması yapılması	HSGM	KHGM, SHGM, Üniversiteler, EÖKDK	2025-2029	1. Nokta prevalans çalışması raporu
Hedef 6: SHİE Sürveyansı için ulusal mikrobiyoloji referans laboratuvarlarının desteğinin sağlanması				
Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. SHİE salgınlarında veya gerekli görülen diğer durumlarda, etkenlerin doğrulanması ve ileri analizlerinin gerçekleştirilmesi için HSGM Ulusal Referans Laboratuvarı desteği sağlanması	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Ulusal Referans Laboratuvar desteği verilmesi
2. Ulusal Genomik Sürveyans Stratejisi kapsamında Karbapenem ve/veya Kolistin Dirençli Enterobacterales (<i>E.coli</i> , <i>K.pneumoniae</i>) için Ulusal Antimikrobiyal Direnç Sürveyans Laboratuvarı dizileme stratejisinin başlatılması	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Sürveyans sonuçlarının yayınlanması

STRATEJİ 3. STRATEJİ 3. ULUSAL KONTROL PROGRAMININ DİĞER ULUSAL PROGRAMLAR VE MESLEK ÖRGÜTLERİ İLE İŞ BİRLİĞİNİN SAĞLANMASI

Amaç 3: Ulusal programın konu ile ilgili diğer ulusal programlar ile entegrasyonu ve STK'lar ile iş birliğini sağlamak

Hedef 1: Ulusal programın konu ile ilgili diğer ulusal programlar ile entegrasyonu ve STK'lar ile iş birliğini sağlamak

Faaliyetler	So- rumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Enfeksiyon Kontrol Danışma Kurulu'nda, ilgili uzmanlık derneklerinden en az 3 temsilcinin yer alması	HSGM	KHGM, SHGM, STK'lar	2025-2029	1. Kurulda yer alan dernek temsilcisi sayısı
2. Uzmanlık dernekleri ile iş birliği yapılması, bilimsel toplantılarda programa ait faaliyetlerle ilgili sunum, oturum, bildiri gibi aktivitelerde yer alınması	HSGM	KHGM, SHGM, STK'lar	2025-2029	1. İşbirliği yapılan dernek sayısı
3. Mevcut kılavuzların gözden geçirilmesi, güncellenmesi, yeni kılavuzların güncel literatür ışığında hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK, STK'lar	2025-2029	1. Güncellenen kılavuz sayısı 2. Yeni hazırlanan kılavuz sayısı
4. Ulusal Antimikrobiyal Direnç Eylem Planı'nda Ulusal SHİE'leri önleme ve kontrol programı ile uyumlu aktivitelere yer verilmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Eklenen aktiviteler
5. Ulusal Hepatit Eliminasyon Programı'nın hazırlanmasında enfeksiyon önleme ve kontrolüne yönelik aktiviteler planlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Eklenen aktiviteler
6. Diğer bulaşıcı hastalıklarla ilgili programlar kapsamında yer alan faaliyetlerin değerlendirilmesi ve gereğinde görüş bildirilmesi	HSGM	KHGM, SHGM , EÖKDK	2025-2029	1. Bildirilen görüşler

STRATEJİ 4. ÇOK BİLEŞENLİ (MULTİMODAL) STRATEJİLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI

Amaç 4: SHİE'leri ve antimikrobiyal direnci azaltmak için çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelerini uygulamak

Hedef 1: Çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelerinin belirlenmesi

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. EÖKDK tarafından, ulusal veriler ve güncel literatür bilgileri doğrultusunda öncelikli olarak ele alınması gereken konuların belirlenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Belirlenen konular
2. Belirlenen konu başlıklarına ilişkin gerekli görülen kılavuzların hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Hazırlanan kılavuzlar, rehberler
3. SHİE Ulusal Önlem Paketi bileşenlerinin EÖKDK tarafından düzenli olarak değerlendirilerek gereğinde güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yapılan güncellemeler
4. Kurumların, SHİE önleme ve kontrol programları için DSÖ minimum gerekliliklerini temel alan ulusal bir kılavuz hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025	1. Yayınlanan kılavuz
5. Kurumların SHİE önleme ve kontrol programlarının güncellenmesi ve hedeflerin izlenmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Kalite standartları
6. Kalite standartları kapsamında SHİE önleme ve kontrol programlarının değerlendirilmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Kalite standartları göstergeleri
7. Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği'nin güncellenmesi	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği'nin yayınlanması
8. Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği'nin hazırlanması	HSGM	KHGM, SHGM, STK'lar, EÖKDK	2025-2029	1. Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği yayınlanması
9. Ulusal faaliyetler ve düzenlemeler ile ilgili çalışmalara yön vermek üzere enfeksiyon kontrol ekiplerinin görüşlerinin alınması, gereğinde anket çalışması yapılması	HSGM	KHGM, SHGM, EÖKDK	2025-2029	1. Yapılan anket sayısı
10. "5 Mayıs Dünya El Hijyeni Günü" kapsamında sağlık kurumlarındaki etkinlikler için ulusal düzeyde her yıl DSÖ tarafından düzenlenen kampanya ile uyumlu olarak materyal, duyuru hazırlanması ve yayınlanması	HSGM	KHGM, SHGM, SGGM	2025-2029	1. Yayınlanan materyal, duyuru sayısı

Hedef 2: Çok bileşenli stratejilerin kullanıldığı enfeksiyon önleme ve kontrol aktivitelerine uyumun izlenmesi

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Doğrudan el hijyeni gözlemi verilerinin USHİESA'ya kaydedilmesi	HSGM	HSGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Gözlem kaydı yapan kurum sayısı
2. Cerrahi antibiyotik profilaksi verilerinin USHİESA'ya kaydedilmesi	HSGM	HSGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Profilaksi kaydı yapan kurum sayısı
3. Hastanelerin el hijyeni uyum oranlarının üç aylık periyodlarla ilgili birimlere bildirilmesi	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM	2025-2029	1. Sağlıkta kalite standartları
4. Yataklı tedavi kurumlarının tümünde, SHİE önleme ve kontrol paketlerinin oluşturulması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, Tüm hastaneler	2025-2029	1. Veri girişi yapan hastane sayısı
5. Yataklı tedavi kurumlarının tümünde, SHİE önleme ve kontrol paketlerine uyum oranının %90'a çıkarılması	HSGM	KHGM, SHGM, SBSGM, Tüm hastaneler	2025-2029	1. Uyum oranı verileri

STRATEJİ 5. ULUSAL PROGRAMIN İŞLEYİŞİNİN İZLENMESİ

Amaç 5: SHİE'lerin önlenmesi ve kontrolü kapsamında sağlık hizmeti uygulamalarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için süveyans analizi ile elde edilen ölçütleri kullanmak

Hedef 1: Sağlık hizmeti uygulamalarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik süveyans analizi ile elde edilen ölçütlerin zamanında geri bildiriminin sağlanması

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Ameliyat türüne göre perioperatif antibiyotik uygunluğu oranlarının 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birimlere geri bildirimlerin yapılması	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Perioperatif antibiyotik verilerini USHİESA'ya kaydeden hastane sayısı
2. Ameliyat türüne göre CAE hızlarının 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birimlere geri bildirimlerin yapılması	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. CAE verilerini USHİESA'ya kaydeden hastane sayısı
3. Süveyans kapsamında izlenen klinik ve enfeksiyonlara yönelik hızların 3 aylık periyodlarla analiz edilerek ilgili birim ve hastane yönetimine geri bildirimlerin iletilmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Süveyans sistemine veri girişi yapan hastane sayısı
4. Bakanlık tarafından invaziv araç ile ilişkili enfeksiyonlara ait geri bildirimlerin SIR ölçütü ile yıllık olarak kurumlara geri bildiriminin sağlanması, geri bildirimlerin enfeksiyon kontrol komitelerince hastane yönetimi ve ilgili birimlerine iletilmesi	HSGM	KHGM, SHGM	2025-2029	1. Süveyans sisteminde SIR geri bildirim sayısı 2. Ulusal SIR ölçütünde yıllık %3 azalma
5. Programda yer alan faaliyetlerin gerçekleşme durumunun yıllık olarak değerlendirilmesi	HSGM	EÖKDK	2025-2029	1. Yıllık değerlendirme raporu

STRATEJİ 6. ULUSAL DÜZEYDE ENFEKSİYON ÖNLEME VE KONTROL MÜFREDATININ OLUŞTURULMASI

Amaç 6: Sağlık ile ilgili tüm öğretim düzeylerinde uygulanmak üzere ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol müfredatı oluşturmak

Hedef 1: Sağlık ile ilgili tüm öğretim düzeylerinde uygulanmak üzere ulusal enfeksiyon önleme ve kontrol müfredatlarının hazırlanması ve entegrasyonu

Faaliyetler	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Süre	İzlem
1. Sağlık meslek liseleri ve akademik kurumlarla iş birliği yapılarak lise, ön lisans, lisans ve lisans üstü programlar için enfeksiyon önleme ve kontrol müfredat içeriklerinin belirlenmesi	HSGM	Üniversiteler, YÖK, MEB, Uzmanlık Dernekleri, TUK, SHGM	2025-2029	1. Müfredat içeriklerinin yer aldığı rapor
2. Müfredatın verilme şeklinin belirlenmesi	HSGM	Üniversiteler, Uzmanlık Dernekleri, YÖK, MEB	2025-2029	1. Müfredat içeriklerinin yer aldığı rapor
3. Oluşturulan müfredatın gözden geçirilmesi, gerektiğinde yeni bilgiler ışığında güncellenmesi	HSGM	Üniversiteler, Uzmanlık Dernekleri, YÖK, MEB	Yıllık	1. Müfredat değişikliklerinin kaydedildiği yıllık rapor
4. Yükseköğretim Kurulu, TUK ve Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yaparak müfredatın eğitim programlarına uygun şekilde yerleştirilmesi	HSGM	YÖK, Üniversiteler, TUK, MEB	2025-2029	1. Lisans ve ön lisans eğitim program takvimleri

UYGULAMA

Bu programın yürütülmesinden T.C. Sağlık Bakanlığı sorumludur.

Sekretarya hizmetleri T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülecektir.

Programın yönetimi ve amaçlarının uygulamaya geçirilmesi, söz konusu kontrol programının eylem planında yer alan faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

Eylem planında belirtilen faaliyetlerin uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte diğer tüm paydaşlar sorumlu olacaktır. Bu noktada yürütülecek çalışmalar için sorumlular belirlenecek ve çalışmaların koordinasyonu sağlanacak, söz konusu programda belirtilen kriterlere göre Sağlık Bakanlığı bünyesindeki ilgili birimler ve paydaşlar iş birliği içerisinde çalışacaktır.

Eylem planında belirtilen çalışmaların planlanması, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için yapılacak çalışmalar paydaşlarla yürütülecektir.

Kontrol Programında yer alan eylem planının izleme ve değerlendirilmesine yönelik değerlendirme toplantıları düzenlenecek ve toplantılar sekretarya tarafından organize edilecektir.

TEKNİK ÇALIŞMA GRUBU

Doç. Dr. Can Hüseyin HEKİMOĞLU

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Dr. Çiğdem Hatice TORUN EDİS

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Dr. Elif AGÜLOĞLU BALI

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Hemşire Dilek ALTUN

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

Uzm. Hemşire. Esen BATIR

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

KOORDİNASYON KURULU

Doç. Dr. Muhammed Emin DEMİRKOL

Halk Sağlığı Genel Müdürü

Doç. Dr. Erdoğan ÖZ

Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı

Uzm. Dr. Mehmet BALCI

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanı

Doç. Dr. Can Hüseyin HEKİMOĞLU

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı

KAYNAKLAR

- 1) Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2020). Infection Control. <https://www.cdc.gov/infection-control/hcp/index.html>. Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024.
- 2) Erasmus V, Bonten MJM, Dancer SJ (2010). The Effect of Hand Hygiene Programs on the Incidence of Healthcare-Associated Infections: A Systematic Review and Meta-Analysis. *The Lancet Infectious Diseases*, 10(11), 777-88.
- 3) European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). (2022). Point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use in European acute care hospitals – protocol version 6.1. Stockholm.
- 4) Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)/ United Nations Environment Programme (UNEP)/ WHO/ World Organisation for Animal Health (WOAH). Global Database for the Tracking Antimicrobial Resistance (AMR) Country Self-assessment Survey (TrACSS). [Global Database for Tracking Antimicrobial Resistance \(AMR\) Country Self- Assessment Survey \(TrACSS\)](#). Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024.
- 5) Global Database for Tracking Antimicrobial Resistance (AMR) Country Self- Assessment Survey (TrACSS). [Global Database for Tracking Antimicrobial Resistance \(AMR\) Country Self- Assessment Survey \(TrACSS\)](#). Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024.
- 6) Girou E., Pujol M. (2012). Infection Prevention and Control Measures in Hospitals: The Need for Strong National Programs. *Clinical Infectious Diseases*, 55(5), 747-51.
- 7) Global guidelines for the prevention of surgical site infection, second edition. Geneva: World Health Organization; 2018.
- 8) Global report on infection prevention and control 2024. Global report on infection prevention and control 2024. Geneva: World Health Organization; 2024.
- 9) Gould DJ, Marples M. (2015). The Bundle Approach to Infection Prevention in Healthcare Settings. *Journal of Infection Prevention*, 16(4), 133-7.
- 10) Infection Prevention and Control of Epidemic- and Pandemic-Prone Acute Respiratory Infections in Health Care. Geneva: World Health Organization; 2014.
- 11) Mermel LA. (2000). Health care–associated infections: Major issues in prevention. *Infectious Disease Clinics of North America*, 14(2), 441-56.
- 12) Minimum requirements for infection prevention and control. Geneva: World Health Organization; 2019.
- 13) Pittet D, Allegranzi B, Storr J. (2008). Infection Control as a Major World Health Challenge. *The Lancet Infectious Diseases*, 8(4), 221-7.
- 14) Surveillance of health care-associated infections at national and facility levels: practical handbook. Geneva: World Health Organization; 2024.

- 15) Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği (2005, 11 Ağustos), Resmi Gazete (Sayı: 25903).
- 16) Türkiye Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı. 1139, Ankara, 2019.
- 17) Tünger A, Baş A. (2018). Türkiye’de sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar ve önlenmesi. Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Dergisi, 32(2), 104-12.
- 18) Venkatesh MP, Paterson DL. (2004). The epidemiology of hospital-acquired infections. The Lancet Infectious Diseases, 4(4), 212-25.
- 19) World Health Organization (WHO). (2021). Healthcare-associated infections. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/health-care-associated-infections>.
Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024.
- 20) Zimlichman E, Henderson D, Tamir O, Franz C, Song P, Yamin CK, Keohane C. (2013). Health care–associated infections: A meta-analysis of costs and financial impact on the US health care system. JAMA Internal Medicine, 173(22), 2039-46.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı
Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonlar Birimi
Sağlık Mahallesi A. Adnan Saygun 2. Caddesi No:55 06100 Sıhhiye/ Çankaya/ Ankara
Tel: 0 312 5656380
E-posta: enfeksiyon@saglik.gov.tr
Web: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasicihastaliklar>